

Резюме

Баділа О. А. Принцип состязательности и его влияние на обеспечение доказательств в гражданском процессе: теория, судебная практика, законодательство.

В статье проанализирована судебная практика по вопросам обеспечения доказательств, в частности, назначению судебной экспертизы. Раскрыто влияние принципа состязательности на деятельность суда по обеспечению доказательств и соответствие его деятельности конституционным принципам. Внесены предложения по усовершенствованию законодательства.

Ключевые слова: суд, гражданский процесс, принцип состязательности, обеспечение доказательств, экспертиза, заключение эксперта.

Summary

Badila O. Principle of contentionness and his influence on providing of proofs in civil procedure: theory, judicial practice, legislation.

In the article judicial practice is analysed on questions of providing of proofs, in particular, to setting of judicial examination. Influence of principle of contentionness is exposed on activity of court on providing of proofs and accordance of his activity to constitutional principles. Brought in suggestion on the improvement of legislation.

Key words: court, civil procedure, principle of contentionness, providing of proofs, examination, conclusion of expert.

Отримано 22.11.2013

УДК 347.627.3

О. О. БІЛИК

Олександра Олегівна Білик, аспірант Київського національного університету імені Тараса Шевченка

СПІВВІДНОШЕННЯ ФАКТИЧНОЇ СЕПАРАЦІЇ І РЕЖИМУ ОКРЕМОГО ПРОЖИВАННЯ ПОДРУЖЖЯ В СІМЕЙНОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ

Упродовж останніх років законодавство нашої держави зазнало кардинальних змін, зумовлених демократизацією всіх видів суспільних відносин. Активно продовжуються процеси, спрямовані на створення докорінно нової, хоч і не позбавленої поки що вад та прогалин, правової системи. Не минули ці тенденції й сімейні відносини: з'являються нові інститути, удосконалюються існуючі.

Серед новел правового регулювання сімейних відносин чинного Сімейного Кодексу України (далі – СК) стала можливість застосування такого механізму збереження сім'ї та шлюбу, як режим окремого проживання подружжя (сепарація). Крім цього, в ч. 6 ст. 57 Сімейного кодексу України¹ передбачено правовий наслідок фактичної сепарації, а саме: суд може визнати особистою приватною власністю дружини, чоловіка майно, набуте нею, ним за час їхнього окремого проживання у зв'язку з фактичним припиненням шлюбних відносин.

Метою даної статті є дослідження спільних та відмінних рис фактичної сепарації і встановленого рішенням суду режиму окремого проживання, їх майнових наслідків для подружжя як на теоретичному, так і на практичному рівнях.

До питаннями сепарації в своїх працях зверталися, зокрема, такі українські вчені: Л. В. Липець, К. М. Глиняна, Б. К. Левківський, В. С. Гопанчук, Н. А. Аблятіпова С. М. Лепех, М. М. Ясинок, І. В. Жилінкова, З. В. Ромовська, Ю. С. Червоний.

Одним з основних критеріїв, за яким можна класифікувати сепарації, є порядок її правового оформлення, який необхідний для настання юридичних наслідків. Відповідно можна виділити такі різновиди: фактична сепарація, сепарація, затверджена відповідним органом (у більшості випадків судом) і сепарація, яка виникає на договірних засадах.

Із зарубіжного досвіду можна зробити висновок, що кожен з цих видів має свої переваги і підлягає застосуванню за конкретних обставин.

В акті про шлюби Норвегії² передбачено, що як фактична, так і юридично оформлена сепарація може виступати підставою для розірвання шлюбу. Кожен із подружжя може вимагати розлучення після перебування в режимі сепарації протягом одного року. Кожен із подружжя також може вимагати розлучення, якщо вони проживали порізно протягом щонайменше двох років. Тобто, фактична сепарація вимагає більш тривалого терміну для трансформації її в підставу припинення шлюбу. В Цивільному Уложенні Німеччини³ досить докладно врегульована можливість окремого проживання, проте норми щодо встановлення сепарації відсутні. Відповідно до ст. 158 Цивільного кодексу Італії⁴ сепарація лише за згодою подружжя не має жодного правового значення без схвалення її судом. Згідно з положеннями Акта з питань сімейного права Австралії⁵ підставою для подачі заяви про розлучення є непоправний розпад шлюбу. Такий стан вважається

встановленим і дає можливість розірвати шлюб, тільки якщо суд дійшов до висновку, що сторони проживали окремо безперервно протягом 12 місяців до дня подачі заяви про розірвання шлюбу.

Слід констатувати, що наслідки фактичної сепарації були наявні в законодавстві ще до прийняття Сімейного кодексу. Відповідно до ч. 2 ст. 28 Кодексу про шлюб та сім'ю України⁶ роздільне проживання при фактичному припиненні шлюбу давало право суду визнати майно, нажите кожним із подружжя за цей час, власністю кожного з них.

В українському сімейному праві, говорячи про сепарацію подружжя, традиційно звертаються до ст.ст. 119 і 120 СК, в яких визначено порядок встановлення, припинення режиму окремого проживання подружжя та його правові наслідки. Проте не слід забувати про те, що формулювання «фактичне припинення шлюбних відносин», закріплене у ч. 6 ст. 57 СК, і є тією правовою конструкцією, яка має назву «фактична сепарація подружжя». У таких випадках подружжя фактично не проживає разом, не веде спільного господарства, при цьому не розриваючи шлюб та не встановлюючи правовий режим сепарації.

Припинення презумпції права спільної сумісної власності на майно, набуте за час шлюбу, є класичним і основним наслідком сепарації. Встановлення режиму окремого проживання не означає, що подружжя взагалі не може спільно придбати майно. Наприклад, кожен із подружжя може вкласти власні кошти для купівлі квартири для проживання сім'ї, але у випадку виникнення між ними спору про розподіл спільно набутого під час шлюбу майна буде враховуватися режим окремого проживання подружжя, його строк. При вирішенні цієї справи суддя повинен керуватися нормами не Сімейного кодексу, згідно з якими дружина та чоловік мають рівні права на майно, а нормами Цивільного кодексу. Майно повинно розділятися пропорційно до внесених кожним із подружжя коштів⁷.

Крім того, не слід забувати, що режим окремого проживання не стосується тих прав та обов'язків, які виникли до його встановлення. Встановлення режиму сепарації не припиняє права спільної сумісної власності подружжя на майно, яке було набуто до цього. А це означає, що для розпорядження вказаним майном одним з подружжя згода іншого із подружжя у випадках, встановлених у ст. 65 СК, є обов'язковою⁸.

Чим же відрізняються наслідок режиму окремого проживання подружжя, встановленого рішенням суду, і наслідок фактичного припинення шлюбних відносин для долі майна, набутого подружжям?

Судова практика насичена прикладами застосування особами норми ч. 6 ст. 57 СК України для захисту своїх майнових прав та інтересів.

У рішенні Оболонського районного суду м. Києва від 25 грудня 2008 р. було зазначено, що заявник звернувся до суду з заявою про встановлення факту припинення шлюбних відносин та окремого проживання, посилаючись на те, що з 1974 р. він перебував у шлюбі, від якого має двох уже повнолітніх на даний час дітей. У 1991 р. шлюб було розірвано. В 1996 р. особи вдруге зареєстрували шлюб, але потім знову припинили сімейно-шлюбні стосунки. З лютого 2004 р. і по даний час проживають окремо, навіть не цікавляться одне одним. Чоловік проживає з дітьми, а де фактично мешкає дружина, він не знає.

Встановлення даного факту чоловікові необхідно для того, щоб у подальшому його дружина не могла претендувати на майно, придбане ним в період окремого проживання, а саме з 2004 по 2008 рік.

Суд дійшов висновку про можливість задоволення позову⁹.

У рішенні Путивльського районного суду Сумської області від 21 серпня 2009 р. вказано, що позивачка звернулася до суду з позовом про поділ спільного майна подружжя. Обґрунтовуючи свої вимоги, вона зазначила, що з 23 січня 1999 р. перебувала з відповідачем у зареєстрованому шлюбі. Під час шлюбу ними придбане майно, що належить їм на праві спільної власності: побутова техніка, набір м'яких меблів, автомобіль тощо.

На підставі ст. 60 СК України вона просила провести поділ зазначеного майна, виділивши їй у власність комп'ютер, спальний гарнітур і автомобіль, а відповідачу виділити решту майна, стягнувши різницю у вартості частки.

Відповідач позов не визнав, пояснивши суду, що дійсно перебував з позивачкою в зареєстрованому шлюбі з 23 січня 1999 року. Між тим, у листопаді 2004 р. перестав спільно проживати з позивачкою, яка забрала дитину та речі, частину спільного майна і повернулася до своїх батьків, де проживає й зараз, а він зустрів іншу жінку, з якою на цей час проживає. Одночасно визнав, що набір м'яких меблів був придбаний за час спільного проживання і є спільною сумісною власністю подружжя. Інше майно придбано ним за час окремого проживання за власні кошти і кошти запозичені у друзів. Позивачка в придбанні цього майна жодної участі не брала.

Як встановлено судом, роздільне проживання сторін було зумовлено втратою почуттів через подружню зраду, а не випадковими чи поважними причинами, і відсутність у них спільних витрат, спільного бюджету та харчування, купівлі майна для спільних потреб, надання взаємної допомоги та спільного вирішення інших майнових та немайнових питань засвідчують фактичне припинення шлюбних відносин, що підтвердили суду свідки, а надані позивачкою фотознімки не можуть свідчити про протилежне, оскільки не спростовують пояснень відповідача про збереження дружніх, а не подружніх стосунки між ними.

Оскільки судом було встановлено, що це майно придбано не в результаті спільної праці подружжя, яке фактично припинило шлюбно-сімейні відносини і проживало окремо, тому воно не може бути об'єктом права спільної сумісної власності і не підлягає поділу між сторонами.

Беручи до уваги, що відповідачем не заперечувався той факт, що м'який куточок є спільним майном подружжя, і він погодився передати його позивачці без грошової компенсації, тому в цій частині позов підлягає задоволенню¹⁰.

У рішенні Луцького міськрайонного суду Волинської області від 11 червня 2012 р., який розглядав подібну справу, у задоволенні позову про встановлення факту окремого проживання та визнання права особистої приватної власності на майно було відмовлено.

Свій позов позивач обґрунтовував тим, що він з 15 липня 1990 р. перебував в зареєстрованому шлюбі з відповідачкою, який на підставі рішення суду від 1 листопада 2011 р. був розірваний. Позивач звернувся в суд з позовом про поділ автобуса, що був об'єктом права спільної сумісної власності подружжя. Він не заперечував, що автобус був придбаний під час зареєстрованого шлюбу, однак на той час шлюбні відносини між ними фактично були припинені. Крім того, спірний автобус був придбаний за кредитні кошти.

На підставі ч. 6 ст. 57, ст. 60 СК України позивач просив суд встановити факт окремого проживання та відсутності спільного сімейного бюджету його і дружини в період з листопада 2005 р. до звернення позивача з даним позовом до суду та визнати за ним право особистої приватної власності на даний транспортний засіб.

Представник відповідача в судовому засіданні позов не визнав. Суду пояснив, що його довірителька поїхала в Італію у зв'язку з важким матеріальним становищем. Перебуваючи за кордоном, вона висилала кошти, постійно телефонувала та підтримувала із сім'єю зв'язки. На отримання кредиту для придбання спірного автобуса вона надавала свою згоду, яка була посвідчена нотаріально.

Крім того, 27 грудня 2007 р. відповідачка дала свою згоду, посвідчену нотаріально на передачу своїм чоловіком в заставу автобуса, який був придбаний за кошти, набуті ними під час перебування у зареєстрованому шлюбі. Факт написання цієї заяви не заперечував позивач. Окрім того, позивач пояснив, що до отримання рішення суду про розірвання шлюбу у 2010 р., у нього ще була надія на збереження шлюбу. Отже, його пояснення в тій частині, що шлюбні відносини були припинені, починаючи з 2005 р., на думку суду, є надуманими.

Беручи до уваги обставини, які були встановлені в судовому засіданні, суд висловив думку, що причини виїзду відповідачки в Італію не пов'язані з припиненням подружніх стосунків з позивачем, а здійснені на той момент у зв'язку з необхідністю покращення матеріального становища.

На думку суду, позивач не надав належних та допустимих доказів на підтвердження того, що на час придбання спірного майна подружні стосунки між ним і дружиною були припинені¹¹.

Ще один приклад – рішення Лубенського міськрайонного суду Полтавської області від 21 лютого 2013 р., який задовольнив позовні вимоги і відмовив у задоволенні зустрічного позову.

У позові позивач вказав, що в період з 18 листопада 1995 р. по 8 грудня 2010 р. вони з відповідачкою перебували у зареєстрованому шлюбі. За час перебування в шлюбі вони за спільні кошти придбали квартиру. Після розірвання шлюбу сторони не досягли згоди про розподіл майна, що було спільною сумісною власністю, в добровільному порядку. Всі правостановлюючі документи на квартиру знаходилися у відповідачки.

Позивач просив суд провести розподіл майна, що є спільною сумісною власністю подружжя; визнати за ним право власності на 1/2 частину квартири.

Дружина надала суду зустрічну позовну заяву про встановлення факту окремого проживання подружжя та втрату права на житло.

На підставі договору купівлі-продажу від 12 грудня 2002 р. дружина придбала двокімнатну квартиру, отримала свідоцтво про право власності на вказане нерухоме майно та зареєструвала його у встановленому законом порядку.

Натомість, свідки зазначили, що на власні очі бачили, як чоловік брав участь у проведенні ремонту в придбаній спірній квартирі. Вказаний факт свідчить про підтримання подружжям шлюбних відносин на той час.

Суд також розцінює як доказ підтримання подружжям шлюбних стосунків збереження офіційної реєстрації шлюбу між сторонами на момент придбання спірної квартири в 2002 р., перебування на реєстрації чоловіка спочатку в квартирі матері дружини, а згодом у спірній квартирі. Сам по собі переїзд чоловіка влітку 2002 р. на проживання до м. Лубни Полтавської області не свідчить про фактичне припинення шлюбу між сторонами.

Беручи до уваги матеріали справи та показання свідків, суд доходить висновку, що в придбання й облаштування спірної квартири подружжям були вкладено спільні кошти та зусилля.

Дружиною не було доведено, що вони з чоловіком на момент придбання квартири не вели спільного господарства, тобто, що в цей період часу шлюбні відносини між ними фактично були припинені.

Зважаючи на викладене та враховуючи, що спірна квартира була придбана під час перебування сторін у шлюбі, суд вирішив вважати її спільним сумісним майном подружжя.

У задоволенні позовних вимог дружини до чоловіка про встановлення факту окремого проживання подружжя було відмовлено за недоведеністю, а щодо втрати ним права на житло – за безпідставністю, оскільки останній є співвласником спірної квартири¹².

Проаналізувавши дану категорію справ, можна зробити наступні висновки. По-перше, звертаючись до ч. 6 ст. 57 СК, особи прагнуть визнати певне, вже набуте, майно об'єктом права спільної сумісної власності або особистою приватною власністю одного з подружжя; по-друге, визнати майно особистою приватною власністю одного з подружжя є правом, а не обов'язком суду. Для вирішення даного роду спорів суд звертає увагу на фактичні обставини справи, які після дослідження можуть привести зовсім не до тих наслідків, яких прагне позивач.

Інша ситуація складається у разі встановлення режиму окремого проживання подружжя. Так, у рішенні Кам'янсько-Дніпровського районного суду Запорізької області від 27 грудня 2012 р. зазначено, що позивачка бажає встановлення режиму окремого проживання з наступних підстав. Вона вказує, що під час пере-

бування у шлюбі у неї з чоловіком склались такі обставини, що перешкоджають їм проживати разом, а саме: відповідач зловживає спиртними напоями, внаслідок чого влаштовує сварки, які закінчувались побоями. На теперішній час сторони проживають окремо, але відповідач у нетверезому стані приходиться дружини й влаштовує скандали, ображає її та дітей. Розривати шлюб позивачка не бажає, але вважає, що їй необхідний час, щоб розібратися у своїх почуттях. Але вона хоче захистити свої майнові права, тому просить встановити режим окремого проживання між нею та відповідачем¹³.

Ще одним прикладом може стати рішення Красилівського районного суду Хмельницької області від 11 лютого 2010 р., в якому було встановлено, що у подружжя склалися обставини, які перешкоджають їм проживати разом. Через постійні сварки, непорозуміння вони змушені проживати окремо. 24 листопада 2009 р. відповідач залишив дружину з дітьми і проживає у своїх батьків. Щоб розібратися у своїх почуттях та відносинах, їй необхідний час, проте позивачка не бажає, щоб придбане нею майно у цей період вважалось спільною сумісною власністю, а тому просить встановити з відповідачем режим окремого проживання¹⁴.

Отже, співвідношення фактичної сепарації і режиму окремого проживання подружжя в сімейному праві України, крім очевидної різниці в порядку оформлення, зводиться до особливостей припинення презумпції права спільної сумісної власності на майно, набутого за час шлюбу у кожному з цих випадків.

При встановленні режиму окремого проживання майно, набутого в майбутньому дружиною та чоловіком, не вважатиметься набутих у шлюбі, тобто особи забезпечують свої майнові інтереси на майбутнє. Подружжя часто може бути не готове остаточно розривати шлюбні стосунки, але й не бажає ризикувати, або ж просто не може на даний момент розірвати шлюб. У цьому випадку оптимальним варіантом буде встановлення режиму окремого проживання судом. На противагу цьому, виходячи з формулювання ч. 6 ст. 57 СК, наслідок припинення презумпції спільної сумісної власності подружжя при фактичній сепарації стосуватиметься вже існуючого у власності подружжя чи одного з них майна.

Крім того, необхідно пам'ятати, що невизнання майна, набутого після встановлення режиму окремого проживання, таким, що набуто у шлюбі, є безумовним правовим наслідком встановленого для подружжя режиму окремого проживання. З моменту набрання законної сили рішенням суду про встановлення такого режиму майно вважатиметься особистою власністю дружини чи чоловіка. При фактичній сепарації визнання майна, набутого за таких обставин, особистою власністю одного з подружжя чи спільною сумісною власністю обох є правом суду, яке дає останньому можливість прийняти рішення як на користь однієї, так і іншої сторони.

¹ Сімейний кодекс України від 10.01.2002 р. із змінами та доповненнями // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2002. – № 21–22. – Ст. 135.

² The Marriage Act, Act of 4.07.1991, NO. 47. – As of 1.01.2009. – Режим доступу: <http://www.regjeringen.no/en/doc/laws/Acts/the-marriage-act.html?id=448401>

³ German Civil Code (BGB) 1896. – As of 27.7.2011. – Режим доступу: http://www.gesetze-im-internet.de/englisch_bgb/englisch_bgb.html

⁴ Codice civile (Regio Decreto 16 marzo 1942, n. 262). – As of 21.10.2013. – Режим доступу: <http://www.altalex.com/index.php?idnot=34794>

⁵ Family law Act 1975. – Режим доступу: <http://www.comlaw.gov.au/Details/C2013C00053>

⁶ Кодекс про шлюб та сім'ю від 20.06.1969 р. із змінами і доповненнями. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2006-07/conv/print/1360068776219761>

⁷ Глиняна К. М. Правове регулювання розлучення за сімейним законодавством України: дис... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Одеська національна юридична академія. – О., 2006. – С. 84.

⁸ Ромовська З. В. Сімейний кодекс України: Науково-практичний коментар. – [3-тє вид., перероб. і доп.] / З. В. Ромовська. – К.: Правова єдність, 2009. – С. 186.

⁹ Рішення Оболонського районного суду м. Києва від 25 грудня 2008 року [Електронний ресурс] // Єдиний державний реєстр судових рішень. – Режим доступу: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/5889260>

¹⁰ Рішення Путивльського районного суду Сумської області від 21 серпня 2009 року [Електронний ресурс] // Єдиний державний реєстр судових рішень. – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/6630432>

¹¹ Рішення Луцького міськрайонного суду Волинської області від 11 червня 2012 року [Електронний ресурс] // Єдиний державний реєстр судових рішень. – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/24682348>

¹² Рішення Лубенського міськрайонного суду Полтавської області від 21 лютого 2013 року [Електронний ресурс] // Єдиний державний реєстр судових рішень. – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/29467187>

¹³ Рішення Кам'янсько-Дніпровського районного суду Запорізької області від 27 грудня 2012 року [Електронний ресурс] // Єдиний державний реєстр судових рішень. – Режим доступу: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/28353339>

¹⁴ Рішення Красилівського районного суду Хмельницької області від 11 лютого 2010 року [Електронний ресурс] // Єдиний державний реєстр судових рішень. – Режим доступу: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/12364388>

Резюме

Білик О. О. Співвідношення фактичної сепарації і режиму окремого проживання подружжя в сімейному праві України.

Статтю присвячено дослідженню спільних та відмінних рис фактичної сепарації і сепарації, встановленої судом. Увага акцентується на майнових наслідках для подружжя фактичного припинення шлюбних відносин і режиму окремого проживання на основі аналізу судової практики даної категорії справ.

Ключові слова: припинення шлюбу; режим окремого проживання подружжя; сепарація; сепарація, встановлена судом; фактична сепарація.

Резюме

Билык А. О. Соотношение фактической сепарации и режима раздельного проживания супругов в семейном праве Украины.

Статья посвящена исследованию общих и отличительных черт фактической сепарации и сепарации по решению суда. Особое внимание уделяется имущественным последствиям для супругов фактического прекращения брачных отношений и режима раздельного проживания на основе анализа судебной практики данной категории дел.

Ключевые слова: прекращение брака; режим раздельного проживания супругов; сепарация; сепарация, установленная судом; фактическая сепарация.

Summary

Bylyk O. Correlation between de facto separation and regime of separate living of spouses in Ukrainian family law.

Article is dedicated to research of common features and differences between de facto and judicial separation. Emphasize is made on property consequences for spouses of de facto termination of marital relations and regime of separate living based on analysis of court practice on such cases.

Key words: dissolution of marriage; regime of separate living of spouses; separation; judicial separation; de facto separation.

Отримано 21.11.2013

УДК 347.9

I. I. КРАВЧЕНКО

Інна Ігорівна Кравченко, здобувач Київського університету права НАН України

ПРОБЛЕМИ ЗВЕРНЕННЯ СТЯГНЕННЯ НА ОДНОКІМНАТНУ КВАРТИРУ БОРЖНИКА: ВИКОНАВЧА ТА СУДОВА ПРАКТИКА

В умовах сьогодення виконавчий процес є однією зі сфер, на яку є більше всього нарікань. Така ситуація зумовлена тим, що не виконується величезна кількість судових рішень щодо стягнення заборгованості, оскільки державні виконавці не використовують всі надані їм законом можливості для розшуку майна боржника та звернення стягнення на нього. Крім того, деякі процедури примусового виконання рішень судів в законі розписані досить розпливчато, внаслідок чого не завжди є зрозумілим, як застосовувати їх на практиці.

Особливості звернення стягнення на нерухоме майно, що належить боржнику, з метою виконання рішення суду зумовлені його специфікою. Виявити таке майно можна, зробивши запит до архіву Бюро технічної інвентаризації (далі – БТІ) та до архіву Державної реєстраційної служби України за місцем проживання боржника (з 2009 р. такі архіви ведуться вже не в паперовій, а в електронній формі).

Не можна вважати арешт нерухомого майна здійсненим лише на підставі винесення відповідної постанови державним виконавцем. Пов'язано це з тим, що зареєстрований об'єкт може не відповідати фактично тим відомостям, які містять документи БТІ та документи Державної реєстраційної служби.

На практиці трапляються непоодинокі випадки перепланування, перебудови, добудови або руйнування будинків, квартир, гаражів¹.

Об'єкт нерухомості має бути описано так само, як і рухоме майно, тобто, фактично.

Під час проведення опису нерухомого майна перед державним виконавцем постають певні проблеми. Так, наприклад, квартиру неможливо вилучити та передати на зберігання сторонній особі. Пов'язано це з тим, що таке майно неможливо перемістити у просторі, а також з тим, що боржник та його сім'я використовують його як житло².

Ще однією проблемою є звернення стягнення на нерухоме майно, якщо боржнику належить лише його частка. Наприклад, як звернути стягнення на 1/3 частину однокімнатної квартири, що належить боржнику? Реалізувати таке «майно» досить складно. Одним з можливих виходів з такої ситуації є пропозиція про викуп такого майна його співвласникам. Тому у цьому зв'язку слід погодитися з думкою проф. С. Я. Фурси, яка звертає увагу на те, що при зверненні стягнення на частину майна, яке належить боржникові та перебуває у спільній власності, потрібно його виділити або вирішити це питання шляхом викупу такої частини співвласниками. Порядок виділення частини майна боржника із спільної власності визначено ч. 6 ст. 52 Закону України «Про виконавче провадження» та ст. 379 Цивільного процесуального кодексу України (далі – ЦПК), але дані положення суперечать ст. 371 Цивільного кодексу України (далі – ЦК), згідно з якою для виділення